

# OBSAH.

|                               | Strana |
|-------------------------------|--------|
| Předmluva . . . . .           | III    |
| Literatura . . . . .          | V      |
| Úvod (dějiny nauky) . . . . . | 1      |

## Část všeobecná.

|                                                                    |    |
|--------------------------------------------------------------------|----|
| O materialu jazykovém . . . . .                                    | 13 |
| O metodě . . . . .                                                 | 15 |
| O základním principu u výkladech slabik koncových:                 |    |
| 1. O intonaci v koncových slabikách jazykův indoevropských vůbec . | 19 |
| 2. O příčině a podstatě změn v dlouhých koncovkách germanských .   | 22 |
| 3. O intonaci tažené . . . . .                                     | 25 |
| 4. O intonaci ražené . . . . .                                     | 30 |
| 5. O některých obdobách intonací indoevropských . . . . .          | 32 |

## Část soustavná.

|                                                            |    |
|------------------------------------------------------------|----|
| A. Dlouhé samohlásky prosté . . . . .                      | 36 |
| I. Pragermanské -ō (= ievropské -ā, -ō):                   |    |
| a) Dvoudobé -ō v slovích jednoslabičných . . . . .         | 38 |
| b) Dvoudobé -ō v slovích víceslabičných . . . . .          | 43 |
| 1. Nom. sg. fem. -ō . . . . .                              | 45 |
| 2. Nom. pl. neutr. -ō . . . . .                            | 47 |
| 3. Nom. (akk.) dualis -ō . . . . .                         | 51 |
| 4. Otázka dualu *-duō . . . . .                            | 54 |
| 5. Instrumental sg. -ō . . . . .                           | 55 |
| 6. Praes. ind. 1. os. sing. -ō . . . . .                   | 64 |
| 7. Substantiva *mēnōþ a *nefōđ . . . . .                   | 66 |
| c) Třídobé -ō v slovích víceslabičných . . . . .           | 71 |
| 1. Nom. sg. mužských kmenů -n . . . . .                    | 72 |
| 2. Nom sg. ženských kmenů -n . . . . .                     | 74 |
| 3. Nom. sg. středních kmenů -n . . . . .                   | 78 |
| [Nom. sg. *namō 78. Nom. sg. *watō 79. Ostatní neutra 81.] |    |

4. Ablativní tvary  $\tilde{o}(p, t)$  . . . . . 83  
 [Stněm. dativy zájmenné 84. Germ. adverbia směru 84. Germ. adverbia způsobu 86.]

## II. Pragermanské $\bar{e}$ :

- a) Dvoudobé  $\bar{e}$  v slovích jednoslabičných . . . . . 88  
 b) Dvoudobé  $\bar{e}$  v slovích víceslabičných . . . . . 91  
 1. Gotský dativ (instr.) sg. kmenů  $-o$ : *daga* a pod. . . . . 93  
 2. Sev. a záp.-germanské dativy sg. kmenů  $-o$  bez koncovky . . . . . 94  
 3. Dativ sg. mužských hmenů  $-i$  . . . . . 97  
 4. Nominativ sg. *hæle* „muž“ . . . . . 98  
 5. Gotský nom. sg. f. *sibja* a pod. . . . . 101  
 6. Genitivní tvary germanských zájmen osobních . . . . . 103  
 7. Třetí osoba sg. slabého praeterita germanského . . . . . 106  
 8. Přípony prvních (třetích) osob optativních v duale a plurale . . . . . 109  
 9. Místní adverbia got.  $-ana$ , sev. a záp.-germ.  $-an$  . . . . . 111  
 c) Třídobé  $\tilde{e}$  v slovích víceslabičných . . . . . 114  
 1. Germanská adverbia směru: got. *hadrē* „kam“ atp. . . . . 115  
 2. Anglofriská adverbia způsobu  $-e$  . . . . . 118

## III. Pragermanské $\bar{i}$ :

- a) Dvoudobé  $\bar{i}$  v slovích jednoslabičných: gotské *si* atp. . . . . 118  
 b) Dvoudobé  $\bar{i}$  v slovích víceslabičných . . . . . 120  
 1. Nom. sg. fem.  $\bar{i}$  . . . . . —  
 2. Stsev. ags. tvar *lend* „bedra“ . . . . . 125  
 3. Gotský vok. sg. *hairdi* . . . . . —  
 4. Dativy sg. kmenů  $-i$  . . . . . 126  
 5. Třetí osoba sg. athematických optativů  $*\bar{it}$  ( $*\bar{ip}$ ) . . . . . 127  
 [Optativy praeteritální 127. Optativy praesentní 130.]  
 6. Druhá osoba sg. imperativu při slovesích  $-io$ : gotské *nasei*  
 a pod. . . . . 131  
 c) Třídobé  $\tilde{i}$  v slovích víceslabičných. Nom. sg. f. vzoru *managei* atd. . . . . 133

## IV. Pragermanské $\bar{u}$ :

- a) Dvoudobé  $\bar{u}$  v slovích jednoslabičných . . . . . 137  
 b) Dvoudobé  $\bar{u}$  v slovích víceslabičných . . . . . —  
 1. Stopy nominativu (= vok.) sg. f.  $\bar{u}$  . . . . . 138  
 [O kmeni  $*snus\bar{u}$ - 138. O kmeni  $*gvern\bar{u}$ - 139. O kmeni  $*suekr\bar{u}$ - 140.]  
 2. Stseverské a jiné tvary číslovky „20“ . . . . . 141  
 3. Dativ sg. kmenů  $-u$ : stsev. *vond* . . . . . 142  
 4. První osoba dualu praeter.: got. *bēru* . . . . . —

## B. Dlouhé dvojhlásky nosovkové . . . . . 143

### I. Pragermanské $\bar{o}^n$ (= *ievropské* $\bar{a}m$ , $\bar{o}m$ a p.):

- a) Dvoudobé  $\bar{o}^n$  v slovích jednoslabičných.  
 Akkusativ sg. f. got. *pō* atd. . . . . 148  
 b) Dvoudobé  $\bar{o}^n$  v slovích víceslabičných . . . . . 150

|                                                                                                                                                                                               |     |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| 1. Akk. sg. kmenů -ā: got. <i>giba</i> atd. . . . .                                                                                                                                           | 151 |
| 2. Nom. sg. f. kmenů -n: stsev. <i>tunga</i> , sthn. <i>zunga</i> atd. . . . .                                                                                                                | 154 |
| 3. Nom. sg. ntr. kmenů -n: stsev. <i>auga</i> , sthn. <i>ouga</i> atd. . . . .                                                                                                                | 156 |
| 4. Nom. sg. osobního zájmena 1. osoby . . . . .                                                                                                                                               | —   |
| [Tvary jednoslabičné 157. Sthněm. <i>ihha</i> 160.]                                                                                                                                           |     |
| 5. Germ. tvary zájmenné sesílené částicí *-ōn (ievr. *-ōm) . . . . .                                                                                                                          | 161 |
| [Nom. (akk.) sg. ntr. zájmen rodových 161. Akk. sg. mask. zájmen rodových 162. Tvary adjektivní 166.]                                                                                         |     |
| 6. První osoba sg. slabého praeterita germanského . . . . .                                                                                                                                   | 175 |
| [Gotské <i>iddja</i> 178. Stsas. <i>deda</i> , sthn. <i>tēta</i> , stfris. <i>dede</i> , ags. <i>dyde</i> 179. Got. <i>saisō</i> , stsev. <i>sera</i> a <i>rera</i> , <i>snera</i> a p. 180.] |     |
| c) Třídobé -ōn v slovích jednoslabičných.                                                                                                                                                     |     |
| Akkusativ (nom.) sg.: sthn. <i>kuo</i> atp. . . . .                                                                                                                                           | 182 |
| d) Třídobé -ōn v slovích víceslabičných.                                                                                                                                                      |     |
| Genitiv plur. *-ōn = ievr. *-ōm . . . . .                                                                                                                                                     | 188 |
| II. Pragermanské -ēn:                                                                                                                                                                         |     |
| a) Dvoudobé -ēn v slovích víceslabičných . . . . .                                                                                                                                            | 189 |
| 1. Nom. sg. mužských kmenů -n: got. <i>hana</i> atp. . . . .                                                                                                                                  | 190 |
| 2. Otázka akkusativu sg. f. got. <i>haiþja</i> , stsev. <i>heiðe(-i)</i> atp. . . . .                                                                                                         | 194 |
| [Gotské <i>haiþja</i> 194. Stisl. <i>heiðe</i> 195. Tvary záp.-germanské 198.]                                                                                                                |     |
| 3. Otázka 1. osoby sg.: gotského <i>haba</i> , stsev. <i>hefe(-i)</i> . . . . .                                                                                                               | 199 |
| b) Třídobé -ēn v slovích víceslabičných.                                                                                                                                                      |     |
| Gotský gen. pl. <i>dagē</i> atp. . . . .                                                                                                                                                      | 200 |
| III. Pragermanské -īn:                                                                                                                                                                        |     |
| a) Dvoudobé -īn v slově jednoslabičném <i>sī</i> . . . . .                                                                                                                                    | 202 |
| b) Dvoudobé -īn v slovích víceslabičných . . . . .                                                                                                                                            | 203 |
| 1. První osoba sg. optativu praet. v záp. germanštině . . . . .                                                                                                                               | —   |
| 2. Akk. sg. mask.: got. <i>hairdi</i> , stsev. <i>hirðe</i> . . . . .                                                                                                                         | —   |
| 3. Nom. (akk.) sg. neutr.: got. <i>reiki</i> , stsev. <i>rike</i> atd. . . . .                                                                                                                | 204 |
| IV. Pragermanské -ūn:                                                                                                                                                                         |     |
| Dvoudobé -ūn v slově jednoslabičném <i>sū</i> . . . . .                                                                                                                                       | 205 |
| C. Dvojhlásky i- a u-ové . . . . .                                                                                                                                                            | 206 |
| [Krátké dvojhlásky 206. Dlouhé dvojhlásky 210.]                                                                                                                                               |     |

### Krátké dvojhlásky.

#### I. Pragermanské -ai (= ievropské -ai a -oi):

|                                                                                  |     |
|----------------------------------------------------------------------------------|-----|
| a) Dvou- i třídobé -ai v slovích jednoslabičných . . . . .                       | 212 |
| 1. Nom. pl. mask. zájmena ukazovacího: got. <i>þai</i> atd. . . . .              | 213 |
| 2. Nom. akk. pl. neutr. zájmena ukazovacího: pragerm. * <i>þai</i> . . . . .     | 217 |
| 3. Nom. akk. dualu r. stř.: pragerm. * <i>twai</i> a * <i>bai</i> . . . . .      | 219 |
| 4. Pragermanské * <i>twai</i> (* <i>bai</i> ) v platnosti nom. pl. mask. . . . . | 220 |
| [Sthněm. <i>zwēne</i> 221. Sthněm. <i>bēde</i> 222.]                             |     |

|                                                                                                   | Strana |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------|--------|
| 5. Stopy ženského nominativu (akk.) dualového *-ai . . . . .                                      | 224    |
| 6. Nom. sg. mask. kmene *so-: pragerm. *saĩ (ievr. *soĩ) . . . . .                                | 227    |
| 7. Gotské wai atp. . . . .                                                                        | 230    |
| b) Dvoudobé -ai v slovích víceslabičných . . . . .                                                | 231    |
| 1. Germanské tvary medialné: got. haitada atp. . . . .                                            | 232    |
| 2. Nom. pl. mask. „silných“ adjektiv . . . . .                                                    | 237    |
| 3. Otázka některých germanských adverbii . . . . .                                                | 240    |
| [Gotské faura atd. 240. Gotské ūta, inna, iupa atd. 242.]                                         |        |
| c) Třídobé -ai v slovích víceslabičných . . . . .                                                 | 244    |
| 1. Třetí osoba sg. optativu praes.: got. bairai . . . . .                                         | 245    |
| 2. Jiné případy pochybné (lok. sg. mask. ntr. *-oi) . . . . .                                     | 246    |
| II. Pragermanské -au (= ievropské -ou):                                                           |        |
| Otázka 3dobého -ai v got. vokativech sunau atp. . . . .                                           | 247    |
| III. Pragermanské *-ei = -ī (ievr. -ei):                                                          |        |
| a) Dvou- i třídobé *-ei v slovích jednoslabičných . . . . .                                       | 249    |
| b) Třídobé *-ei = -ī v slovích víceslabičných.                                                    |        |
| Lok. sg. kmenů -o: ievr. *-ei . . . . .                                                           | 252    |
| <b>Dlouhé dvojhlásky.</b>                                                                         |        |
| IV. Pragermanské -ōi (= ievropské -āi, -ōi) . . . . .                                             | 254    |
| 1. Dativ sg. kmenů -ā: got. gibai atp. . . . .                                                    | 255    |
| 2. Dativ sg. kmenů -o: stsev. arme atd. . . . .                                                   | 257    |
| V. Pragermanské -ōu:                                                                              |        |
| a) Koncové (2dobé) -ōu v slovích jednoslabičných . . . . .                                        | 260    |
| 1. Stseverský nom. (akk.) pl. ntr. tuau a pod. . . . .                                            | 262    |
| 2. Nom. (akk.) pl. ntr.: záp.-severské þau . . . . .                                              | 263    |
| b) Koncové (2dobé) -ōu v slovích víceslabičných . . . . .                                         | 264    |
| 1. Číslovka „8“: got. ahtau atd. . . . .                                                          | —      |
| 2. Některé germanské částice . . . . .                                                            | 266    |
| [Got. aiþþau atd. 267. Got. þau(h) a jau 270.]                                                    |        |
| 3. Optativní a jiné gotské tvary -au . . . . .                                                    | 271    |
| [Got. bairau atp. 272. Got. bērjau, sijau, wiljau 276. Got. bairaidau 278. Got. atsteigadau 279.] |        |
| VI. Pragermanské -ēi . . . . .                                                                    | 281    |
| 1. Germanský dativ (lok.) sg. kmenů -i: got. anstai atd. . . . .                                  | —      |
| 2. Dativ sg. f.: got. bandjai, stsev. heiðe(-i) . . . . .                                         | 284    |
| VII. Pragermanské -ēu . . . . .                                                                   | 287    |
| Germanský dativ (lok.) sg. kmenů -u: got. sunau atd. . . . .                                      | 289    |
| D. Dlouhé dvojhlásky r-ové . . . . .                                                              | 291    |
| I. Pragermanské -ōr . . . . .                                                                     | 294    |

II. *Pragermanské -ēr*:

|                                                                     |     |
|---------------------------------------------------------------------|-----|
| a) Dvoudobé -ēr v slovích jednoslabičných . . . . .                 | 295 |
| 1. Otázka sthněm. tvarů <i>dēr</i> , <i>blintēr</i> atp. . . . .    | 296 |
| 2. O koncovce sthněmeckého tvaru <i>jenēr</i> . . . . .             | 300 |
| 3. Stsev. <i>vār</i> , sthněm. <i>unsēr</i> atp. . . . .            | 302 |
| 4. Germanská adverbia z pův. * <i>pēr</i> , * <i>lvēr</i> . . . . . | 304 |
| 5. Germanská adverbia z pův. * <i>hē²r</i> . . . . .                | 308 |
| b) Dvoudobé -ēr v slovích víceslabičných.                           |     |
| Nom. sg. got. <i>fadar</i> atd. . . . .                             | 310 |

## E. Dlouhé hlásky kryté -s, -z . . . . . 314

[O koncovém -s(-z) 315. O osudu délek krytých -s(-z) 319.]

|                                                                                             |     |
|---------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| I. <i>Pragermanské -ōs</i> (-ōz) . . . . .                                                  | 322 |
| a) Primární -ōz v slovích jednoslabičných . . . . .                                         | 323 |
| Některé nominativy (akk.) pl. f. -ōz . . . . .                                              | —   |
| [Tvary demonstrativa 323. Tvary číselné „dvě, obě“ 326]                                     |     |
| b) Primární -ōz v slovích víceslabičných . . . . .                                          | 327 |
| 1. Genitiv sg. kmenů -ā: got. <i>gibōs</i> atd. . . . .                                     | 329 |
| 2. Nom. (akk.) pl. f.: got. <i>gibōs</i> , sthněm. <i>gēbā</i> . . . . .                    | 333 |
| 3. Některé zvláštní útvary v nom. a akk. pl. ženských kmenů -ā . . . . .                    | 336 |
| [Sthněm. <i>sio</i> atp. 336. Sthněm. <i>blinto</i> 338. Praseverské <i>runo</i> atp. 341.] |     |
| 4. Nominativ pl. mužských kmenů -o: gotské <i>dagōs</i> atp. . . . .                        | 344 |
| c) Sekundární -ōs, -ōz v slovích víceslabičných . . . . .                                   | 347 |
| Jiný pratvar nominativu pl. mužských kmenů -o . . . . .                                     | 348 |
| II. <i>Pragermanské -ēs</i> . . . . .                                                       | 354 |
| 1. První osoba plur.: sthněm. <i>bēramēs</i> . . . . .                                      | —   |
| 2. Druhá osoba sg. slabého praeterita germanského . . . . .                                 | 356 |

III. *Pragermanské -īs* (-īz):

|                                                                                           |     |
|-------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| a) Primární -īs v slově jednoslabičném <i>sīs</i> . . . . .                               | 360 |
| b) Primární -īz v slovích víceslabičných . . . . .                                        | 361 |
| 1. Druhá osoba sg. slovesa „chítí“: got. <i>wileis</i> atd. . . . .                       | 361 |
| 2. Druhá osoba sg. optativu praet.: got. <i>lēreis</i> . . . . .                          | 366 |
| [Optativy praeteriti 366. Sthněm. <i>ni curi</i> 368. Indikativ praeteriti (2. sg.) 369.] |     |
| c) Sekundární -ī v slovích jednoslabičných.                                               |     |
| Gotský nom. pl. <i>eis</i> atp. . . . .                                                   | 371 |
| d) Sekundární -īz v slovích víceslabičných . . . . .                                      | —   |
| 1. Nominativ pl. got. <i>gasteis</i> atd. . . . .                                         | 372 |
| 2. Nominativ sg. got. <i>hairdeis</i> atd. . . . .                                        | 373 |

IV. *Pragermanské -ūs* (-ūz) . . . . . 378[Nom. sg. *sýr* atp. Gotský nom. pl. *jus* 379.]

*V. Pragermanské -aiz:*

- a) Třídobé *-aiz* v slovích jednoslabičných . . . . . 380  
 b) Třídobé *-aiz* v slovích víceslabičných . . . . . 381  
     1. Genitiv sg. ženských kmenů *-i*: got. *anstais* atd. . . . .  
     2. Druhá osoba sg. optativu praes.: got. *bairais* . . . . . 383

*VI. Pragermanské -auz:*

- Gen. sg. kmenů *-u*: got. *sunaus* atd. . . . . 386

*VII. Pragermanské -iuz* . . . . . 388